

Skrattmåsen i Skåne 2000

Black-headed gull *Larus ridibundus* in Scania 2000

KENNETH BENGTTSSON

Skrattmåsen utsågs till SkOF:s egen inventeringsart säsongen 2000. Strax under 7000 par räknades i 37 kolonier. Det förefaller som om den våldsamma tillbakagången har hejdats. Arten hotas dock fortfarande av att lämpliga småvatten växer igen eller försvinner genom bebyggelse. Eventuellt finns andra hot, t.ex. det utarmade jordbrukslandskapet. Kenneth Bengtsson rapporterar här om inventeringsresultatet, häckningsframgång, hotbilder m.m.

Det okända är det farliga, sa en för mig okänd kvinna i radions P1 i en gång. Hon exemplifierade med dagens vargdebatt och vissa fiskares oro för havererat fiske när knölsvanen expanderade för många decennier sedan. Storskarvens rykte i dagsläget kan definitivt läggas till i sammanhanget. Samma sak gällde för skrattnåsen när förra seklet var ungt – och tyvärr långt därefter.

I Svenska Jägarförbundets Nya Tidskrift 1919 förs resonemang huruvida skrattnåsarna på Måkläppen var skadliga för fisket. Skånefiskarnas Centralförening hade i en skrivelse beklagat sig över skrattnåsarnas framfart. Sansade bedömare, bl.a. Dr August Heintze på Zoologiska Institutionen i Lund, avfärdade klagomålen. Skånefiskarnas ordförande, kapten Björkman, vidhöll emellertid att måsarna var skadliga eftersom de åt mängder av fiskyngel samt "... med näbben under vattnet hacka hål på näten, samt med tillhjälp af ena foten dra upp näten ett godt stycke och ta ut sillen". Kapten Björkman ansåg slutligen att "... som ett livsvillkor för fisket i dessa trakter att ett energiskt utrotningskrig sättes i gång mot skrattnåsarna på Måkläppen."

Skrattnåsen har på ett mycket orättvist sätt förföljts, jagats, äggpickats och hatats under sin tid i Skåne och Sverige. Först

1996, långt efter den begynnande populationsminskningen, blev arten befriad från jakt. Det finns alltså idag glädjande men också självklart ingen jakttid på arten och möjligheter till skyddsjakt är dessutom tämligen inskränkt och gäller framförallt vid flygplatser. Skrattnåsen är därmed ett av de få exempel där naturskyddsorganisationer vunnit gehör, till fromma för de existenser vi värnar. Tidigare var arten blott fredad under häckningstid (1/5-31/7). Än tidigare var den lovlig att döda under årets samtliga månader, dvs. även under häckningstid. Som varande ett pestobjekt dödades den också varhelst och närhelst tillfällen gavs. Man stövlade sönder ägg och ungar i kolonierna, sköt dem efter plogen, på soptipparna, längs kusterna eller som surrogat vid andjakter när änderna uteblev, eller bara för att bössan och måsen fanns på plats samtidigt. Ringåterfynd berättar i allt för många fall om dessa fakta.

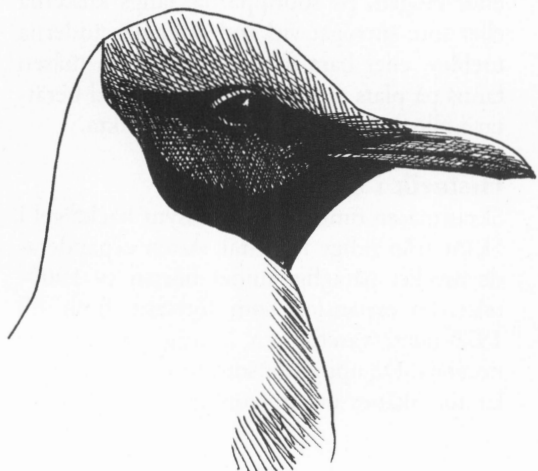
Historik i Skåne

Skrattnåsen omtalas som sällsynt häckfågel i Skåne från tidigt 1800-tal. Arten expanderade mycket påtagligt under början av 1900-talet, en expansion som fortsatte fram till 1970-talet, varefter en kraftig tillbakagång noterats. De uppgifter som finns att tillgå talar för Skånes del om omkring 29 000 par

1970 och omkring 19 000 par 1980. En fullständig inventering 1990 slutade på den deprimerande summan av 4 700 par (Ekberg & Nilsson 1994, Jönsson & Karlsson 1990). 1995 genomfördes en nästan fullständig inventering, som resulterade i omkring 8000 par (Bengtsson 1995). Ökningen berodde på nyetablerad stor koloni vid Bromölla – en koloni som blott några år senare var övergiven.

Inventeringen 2000

Inför 2000 hade SOF utsett rördrom och dvärgmås som riksinventeringsarter. Eftersom dvärgmås saknas som skånsk häckfågel beslutade SkOF:s Forskningskommitté att istället inventera skrattnås under 2000. Samtliga kommunornitologer, lokalklubbar och lokala kännare kontaktades inför inventeringen. Dessa tog på sig att inventera kända kolonier samt leta efter nya. Upprop publicerades i Anser 1:00 och media informerades via pressmeddelande i god tid inför häckningssäsongen. Eftersom antalet kolonier inte är besvärande stort tror vi oss inte ha gjort några missar som påverkar inventeringens resultat. Att vi missat några små kolonier och solitärhäckande par är nog möjligt, men att någon större koloni undgått upptäckt förefaller inte troligt. Inventerarna ombads att räkna antalet bon eller ruvande fåglar eller, om detta inte var möjligt, att göra en noggrann uppskattning av antalet par. Inventeringsmetodik för respektive koloni framgår av tabell 1.

Resultat

Inventeringen 2000 påvisade i runda tal 6750 par fördelade på 37 kolonier (tabell 1). Således förefaller artens kräftgång ha bromsats upp. Bottennoteringen från 1990 med 4700 par verkar ha ersatts av en hyfsat stabil stam på en något högre nivå. Större kolonier (>500 par) noterades år 2000 i Malmö, Sjöbo, Furuhus, Edenryd och Bodarna. 1995 förekom kolonier med över 500 par i Bromölla, Malmö, Sjöbo samt möjligen i Furuhus, Torsjön och Länsmannamossen. De tre senare kolonierna skattades då till 300-500 par. Vi bedömer årets inventering som mycket tillförlitlig och påstår att totalsumman för Skåne inte överstiger 7000 par.

Negativa rapporter har inkommit från Bjuv, Bjärehalvön, Burlöv, Eslöv, Klippan, Simrishamn, Svalöv, Svedala, Tomelilla, Åstorp och Ängelholm. Kävlinge och Landskrona är dåligt inventerade men kan på goda grunder räknas bort som felkälla. Hörby kommun är däremot en möjlig sådan. På grund av hektiskt sommarjobb för huvudinventeraren blev ett par möjliga lokaler obesökta. Dock kan detta faktum svårligen påverka resultatet i nämnvärd omfattning.

Malmökolonin

Den stora malmökolonin har under 1990-talet skattats till mellan 600 och 1000 par. Inför årets inventering fotograferades kolonin uppifrån en av oljecisternerna (Tack OKQ8) och genom erövrat diafoto räknades antalet närvarande fåglar. Datumet för fotografering var 3 maj, således under ruvningstid, och det förmodades att flertalet individer var hemma. Resultatet blev 1912 fåglar vilket avrundades till 1000 par. Sannolikt har kolonin legat tämligen stabilt runt 1000 par under 90-talet (vegetationen omöjliggör räkning från markplan – således har kolonin tidigare blott skattats vid störning). Kläckningsframgången har normalt varit hög – vi har utan nämnvärda problem ringmärkt 300 ungar årligen. Däremot har antalet flygga ungar sannolikt sällan överstigit de erforderliga 1,5

per par (Bensch & Källander 1997, Rytman 1998). Flera år, bl.a. 2000, har ungdödligheten varit omfattande, alltifrån död i späda ålder till talrikt frånfalle av nästan flygga ungar. Förklaringen till den omfattande ungdödligheten i Malmö är okänd men gissningsvis är försämrade födotillgång och sjukdomar åtminstone delvis förklaringar. Predation förekommer, men förefaller inte vara huvudsak, bl.a. saknas räv i området, åtminstone de flesta år. Vi vet via ringmärkning att många av Malmökolonins adulta fåglar födosöker i Malmöns parker. Födan består då huvudsakligen av halvtaskigt bröd som parkbesökarna frikostigt sprider omkring sig. Sannolikt är denna kost inte lämplig som basföda under uppväxt. Kanske dör många av Malmöns skrättmåsar p.g.a. rikhaltigt intag av skräpmat!

Möjligen har Malmökolonin inte varit självgående under 90-talet. Att kolonin trots detta legat tämligen stabilt omkring 1000 par kan bero på invandring från bl.a. Danmark. Via ringmärkning vet vi att många skrättmåsar, som ringmärkts som häckande på Saltholm i mitten av 80-talet, senare häckat i Malmö. Saltholm höll ett hyfsat bestånd av

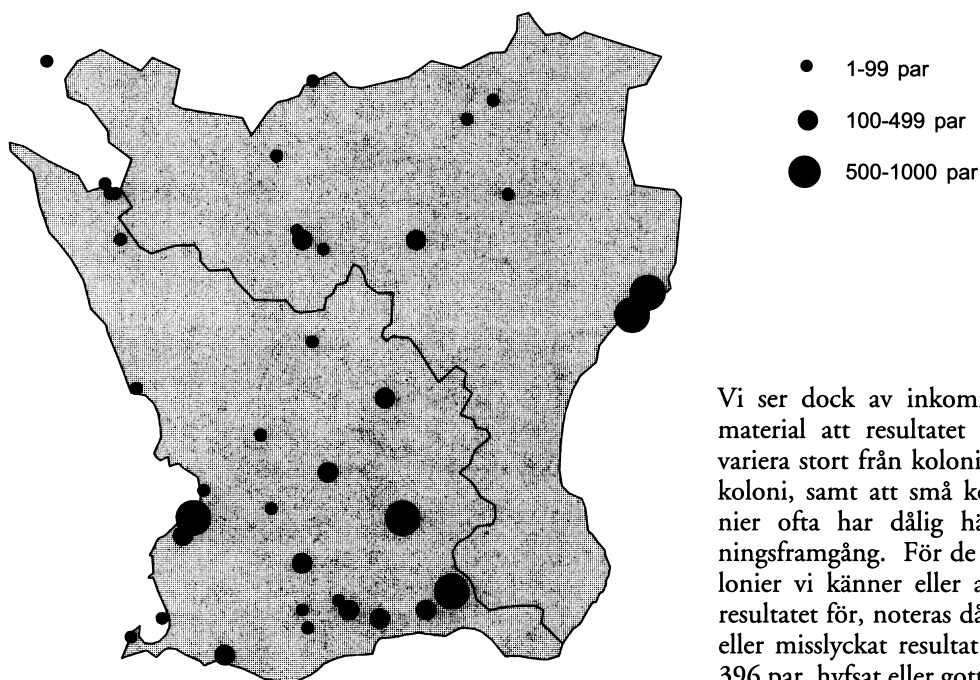
skrättmåsar under 1980-talet, med en topp på omkring 2000 par 1988. Därefter har populationen kraschat och 1997 räknades blott 185 par (Ornis Consult 1997).

Sjöbokolonin

Denna koloni har följts på ett föredömligt sätt under lång följd av år. Hannes Odéen & Co har genom beräkningar på häckningsöns erhållit näst intill exakta siffror för kolonins storlek (tabell 2). 1994 röjdes häckningsöns under vintern och gensvaret blev bra säsongen efter – beståndet steg med 30 %. 1996 rådde optimalt goda förutsättningar eftersom vattenståndet var ovanligt lågt. Detta möjliggjorde häckningar även på blottlagda tuvor i strandkanten. 1997-99 höll kolonin ett gott bestånd på drygt 1000 par. Tyvärr minskade beståndet därpå med hela 40 % från 1999 till 2000 och återigen är det förbuskning som rapporteras som orsak. Eftersom stora kolonier är få och ersättningslokaler svårfunna, är det givetvis oerhört viktigt att bevara etablerade stora kolonier. Vi hoppas att Sjöbo kommun röjer häckningsöns inför säsongen 2001 och att kolonin får kvarstå som en av Skånes största.

Foto: Jan Elmelid/N

Fördelning i Skåne

Skrattmåsen är förvisso spridd i större delen av landskapet, men vi ser dock en koncentration till vissa delar (figur 1). Talrikast region både vad gäller antal par och kolonier är mellersta delen av södra Skåne - Ystad och Skurups kommuner samt Sjöbo samhälle. Fattigast är östra Skåne, undantaget nordost, samt nordvästra Skåne. Något överraskande håller hela Kristianstads vattenrike numera inte en enda koloni! Det finns två stora kolonier i regionen, men båda ligger längs kusten. Orsaken till att vattenriket inte lockar skrattmås verkar svårfunnen; nog borde det finnas förutsättningar.

Häckningsresultat - antal flygga ungar

Vi önskade också information om häckningsutfallet i samband med årets inventering. Dock har många inventerare inte haft möjligheter att följa upp de häckande parens resultat. Därför kan egentligen inte mycket sägas vad gäller häckningsframgången i stort.

Vi ser dock av inkommet material att resultatet kan variera stort från koloni till koloni, samt att små kolonier ofta har dålig häckningsframgång. För de kolonier vi känner eller anar resultatet för, noteras dåligt eller misslyckat resultat för 396 par, hyfsat eller gott resultat för 3577 par och

okänt resultat för 2781-2813 par (tabell 1). Eftersom antalet par med okänt resultat är så pass stort är det inte möjligt att klarlägga huruvida Skånes skrattmåsar förökat sig tillräckligt starkt för att stammen av egen kraft ska kunna bibehållas eller ökas.

Anledningar till nedgång

Heldbjerg (2000) förmodar att sentida förändringar i jordbruk och markanvändning negativt har påverkat skrattmåsbeståndet. Minskad andel våtmarksareal, mekaniska och kemiska bekämpningsmetoder samt övergång till höstsådd nämns som troliga orsaker. Liknande tankegångar har framförts på många andra håll. Skrattmåsen bör producera i snitt cirka 1,5 unge per par och år för att bibehålla ett stabilt bestånd (Bensch & Källander 1997, Rytman 1998). Sannolikt lyckas merparten av de skånska skrattmåsar inte med detta.

Predation är säkert en bidragande orsak till många havererade häckningar, i synnerhet för de små och medelstora kolonierna.

För 2000 misstänks t.ex. predation vara orsaken till misslyckandet i Krankesjön (Patrik Olofsson muntligen).

I vilken omfattning sjukdomar grasserar i kolonierna undersöks för närvarande av Björn Olsen, Helena Palmgren och Tina Broman, Umeå universitet. Under 2000 insamlades avföringsprover från boungar i malmökolonin och flera uppsvenska kolonier samt från nyflygga ungar i Malmö. Studierna riktas mot campylobakter, salmonella och influensa. Kanske kan dessa studier kasta ljus över sjukdomar som delvis orsak till ungdomlighet. Det ska bli intressant att se deras slutrapport.

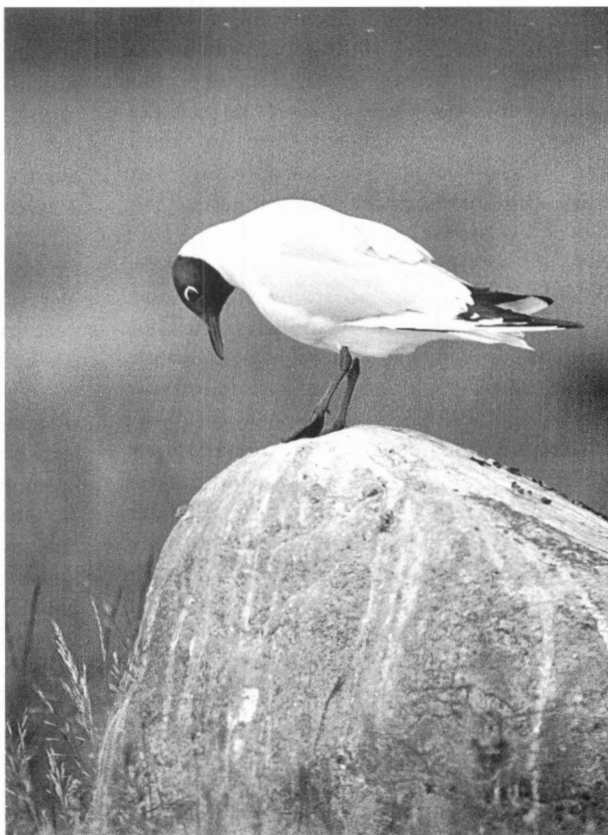
Normalt anses skrattnåsen vara starkt trogen sin födelseregion (Bengtsson 1996). Dock måste övergivna kolonier givetvis orsaka viss förflyttning. Vi ser i exemplet Saltholm att fåglar därifrån etablerat sig i Malmö. Nu är detta förvisso i samma region och ingenting att förundras över. Överraskande var emellertid rapporten från juni 2000 om en nydöd, ringmärkt adult skrattnås funnen invid en skrattnåskoloni i Dalarna. Fågeln var pullmärkt i Malmö 1994! Det finns återfynd för 225 malmömärkta skrattnåsar under 1990-talet och förutom fågeln från Dalarna finns det inga rapporter från norr om Skåne. Det finns hyfsat med återfynd och kontroller av samtliga ungfuglar utom för just årgång 94. Uppväxten detta år var god och många ungar lämnade kolonin. Därefter har det dock varit osedvanligt tyst om dessa fåglars öden. Kan det vara så att vissa årgångar är mera benägna att skaffa nya vanor? Finns 94:orna från Malmö i spridda i uppsvenska kolonier? Eller slogs de ut av sjukdom strax efter självständigheten?

Foto: Tero Niemi

Hot och möjligheter

Utöver det tidigare föreslagna hotet med försämrad födotillgång genom bl.a. fortsatt utarmning av jordbrukslandskapet, ser vi i flera kolonier ett annat hot, nämligen igenväxning och förslyning av häckningslokalen. Flera nu utgångna kolonier anses ha igenväxning som orsak, tex. Gråen, Rönneholms mosse och Lomma kyrkdammar. Årets inventerare rapporterar att kolonierna i bl.a. Sjöbo och Trelleborg (Flaningen) hotas av igenväxning. Kolonin i Lågedammen i Hörby hotas genom att häckningstuvorna ödeläggs under vintrarna i samband med isläggning och ofördelaktigt vattenstånd. Tuvorna rycks upp med rötterna i en omfattning som på sikt hotar kolonin.

Nyanlagda dammar – t.ex. kvävefallor, dagvattendammar och viltvatten innebär däremot möjligheter för arten, åtminstone om

damarna görs fågelvänliga. Helst ska det finnas små holmar i dammen. En nyetablerad koloni vid Bramstorp (nära Sturup) är ett bra exempel på en nyanlagd och fågelvänlig damm. Kolonin bestod 2000 av cirka 100 par och den var en av de få kolonierna som verkligen lyckades med att producera mer än 1,5 ungar per par. I dammen fanns dessutom åtskilliga andra häckande arter, bl.a. smådopping och skedand.

Utgångna kolonier

Sist i tabell 1 presenteras några utgångna kolonier. Mest överraskande krasch är IFÖ-verkets koloni i Bromölla. Kolonin etablerades 1990 genom 90 par och blev inom några år Skånes största. Hela 3864 par räknades 1995. Häckningsresultatet bedömdes under några goda år vara mycket gott. 1997 fick IFÖ-verket SkOF:s utmärkelse Fågel-Oskar för sitt värn om den stora kolonin och 1998 räknades rekordhöga 3901 bon in. Tyvärr hände något under säsongen och den 18 juni fanns bara omkring 1000 par kvar och antalet ungar var bedrövlighet få. Året efter stod kolonin tom! Det misstänks att de gråtrutar som etablerat sig på taken i området delvis kan vara orsak till kraschen. Predation av mink och katt är andra förklaringar.

Kolonin på Gråen höll som mest (?) 1800 par 1978-79 men är sedan 1991 utgången. Orsak till kraschen är troligen tilltagande högvuxen vegetation. Samma förhållande kan vara orsak till att kolonierna vid Rönneholms mosse och Lomma kyrkdamm försvunnit.

Krankesjön höll 1974 en stor koloni om 2620 par. Åren efter kraschade kolonin och har därefter aldrig återhämtat sig. Orsaken till kraschen är okänd, men höjt vattenstånd i sjön varvid häckningsgrundet ställts under vatten är en trolig orsak. Förhoppningsvis kommer de naturvårdande insatser, som bl.a. Lunds kommun gjort runt sjön, att få skrattnåsen åter som häckfågel i stor skala. Under säsongen 2000 påbörjade 100 par häckning i västra delen, men avbröt, troligen p.g.a. predation. Ett solitärpar i en fiskärnekoloni lyckades dock!

Situationen i Danmark

Skrattnåsen sägs ha nått sitt maximum i Danmark på 1950-talet med över 300 000 par. Beståndet hade 1974 minskat till 210 000 par och ungefär samma antal beräknades gälla 1988. Undersökningar baserade på 10 inland-slokaler, 33 kustlokaler och 5 reservat visar på dramatisk minskning därefter och 1998 räknade man med 112 500 par, dvs en halvering på blott tio år (Heldbjerg)!

Skrattnåsens framtid i Skåne

Det finns i dagsläget inga omedelbara tecken på snar katastrof för Skånes skrattnåsar. Räknat från bottennoteringen 1990 på knappt 5000 par förefaller stammen ha stabiliserat sig runt 6000-8000 par. Situationen kan emellertid snabbt bli kritisk. Malmökolonin i hamnområdet har en högst osäker framtid på grund av den överhettade regionens behov av mark. Den mindre men mycket lyckosamma kolonin på Terminalgatan är sannolikt ödelagd genom bebyggelse till nästa säsong. Sjöbokolonin riskerar minska eller i värsta fall elimineras genom förbuskning av häckningsön. Lågedammen i Hörby har under senare år försämrats genom att botuvorna minskat i antal. Det är mycket viktigt att de befintliga kolonierna värnas och att respektive kommuner inser behovet att vårda dem. Således hoppas vi t.ex. att Malmö kommun arbetar för att deras koloni får vara kvar, att Hörby, Sjöbo och Trelleborg vidtar åtgärder för att vårda sina kolonier och att Eslöv och Landskrona försöker få tillbaka Gråen- och Rönneholmskolonierna.

Utöver sitt egenvärde och sin självklara rätt att existera i landskapet, är skrattnåskolonier värdefulla för flera andra arter. Stora kolonier genererar ett skydd mot fiender som bl.a. doppingar och änder utnyttjar. Som exempel på detta från årets inventering kan nämnas; smådopping och skedand i Bramstorp, gråhakedopping i Vallby, vigg i Malmö oljehamn och fisktärna i kolonin vid Terminalgatan i Malmö. I Furuhus mosse

häckar åtminstone ibland svarthalsad dop-ping - något som vore otänkbart utan skratt-måsar.

Tack till

Richard Bergendahl, Patric Carlsson, David Erterius, Greger Flyckt, Martin Gierow, Göran Gustafson, Dan Hammarlund, Ingemar Holmgren, Thomas Johnsson, Lars Jonasson, KOF genom Henrik Johansson, Paul Erik Jönsson, Pauli Kananen, Nils Kjellén, Bodil Kollberg, Per Olof Lippe, Lars Lundquist, Einar Lundstedt, Lars GR Nilsson, Seth Nilsson, Erik Nordström, Hannes Odeén, Patrik Olofsson, Mats Olsson, Bo Göran Persson, Mattias Persson, Bo Petersson, Thomas Rön-nertz, Roland Sjöberg, Christer Sjögren, Mi-kael Svensson, Gustav Tallroth, Annika Wal-demarsson och Göran Walinder för såväl po-sitiva som negativa uppgifter.

Referenser

- Bengtsson, K. 1995. Skrattmåsen i Skåne 1995. *Anser* 34:275-278.
- Bengtsson, K. 1996. Flyttvägar och övervintrings-platser för svenska skrattmåspopulationer. *Ornis Svecica* 6:17-38.
- Bensch, Staffan & Källander, Hans. 1997. Överlevnad och produktion hos skrattmåsar. *Ornis Svecica* 7:37-39.
- Ekberg, B., & Nilsson, L. 1994. *Skånes fåglar*. Signum. Lund.
- Fredriksson, Stig. 1979. Skrattmåsen *Larus ridibundus* i Sverige. *Vår Fågelvärld* 38:173-200.

Heldbjerg, Henning. 2000. De danske hættemåger på retur. *Dyr i Natur og Museum, Zoologisk Museums tidskrift* 1:2000 sidan 28-31.

Jönsson, P.E. & Karlsson, J. 1990. Skrattmåsen *Larus ridibundus* på stark tillbakagång i Skåne. *Anser* 29:284-285.

Ornis Consult. 1997. Ynglefugle på Saltholm 1997, Rapport nr 27. Københavns Amt.

Ryttman, Hans. 1998. Överlevnaden av skrattmåsar i Sverige. *Ornis Svecica* 8:44-45.

Svenska Jägarförbundets Nya Tidskrift 1919:360-364.

Summary

*The Black-headed Gull *Larus ridibundus* has decreased drastically in Scania since 1970, when there was an estimated population of 29 000 breeding pairs in the province. A census in 1994 counted 4700 pairs. A new census in the breeding season of 2000 gave 6754 pairs. It seems as if the species has recovered somewhat, and that the population has stabilized at a level of 6000-8000 pairs. However, there is a constant lack of suitable breeding waters for colonies of Black-headed Gulls, since ponds and small lakes become overgrown with sedges and bushes, or disappear because of human activities.*

KENNETH BENGTSSON

Grönv. 5 B, 232 32 Arlöv.

larus.bengtsson@swipnet.se

Tabell 1. Resultat av inventeringen 2000, lokal för lokal.

Lokal	Biotop	Par	Kriterium	Resultat	Par 99	Inv
Lilla Hammarsnäs	Strandholme	75	Boräkning	dåligt	25	NK
Landgrens holme	Strandholme	6	Boräkning	misslyckat	5	GW
Malmö, Terminalgatan	Ruderatmark	200	3-400 adulta	+ >150 flygga	75	KBe
Malmö Oljehamnen	Ruderatmark	1000	1912 adulta	- <1000 flygga	700	KBe
Lomma, norr hamnen	Översvämning	25	Uppskattning	minst 16 flygga	30	POL
Landskrona, ind.omr	Krosshögar	50	100 adulta	?	?	KBe
Hasslarp	Dammar	30	Uppskattning	dåligt, få ungar	?	KOF
Stenkrossen	Kust	13-15	Boräkning	?	?	KOF
Rönnen	Kust	1	Boräkning	trol. misslyckat	?	KOF
Sandön	Kust-ö	2	Boräkning	misslyckat	?	KOF
Hallands Väderö	Invatten på ö	10	Boräkning	misslyckat	?	BoK
Staffanstorps, Vallby	Damm	92	Boräkning	-<25 flygga	180-310	KBe
Bramstorp, Sturup	Viltvatten	100	170 adulta	150-200 flygga	100	DHa, CSn
Krankesjön	Sjö	101	Uppskattning	2 flygga	?	PaOn
Örtofta	Damm	20	Boräkning	20-25 flygga	300	DE mfl.
Hörby, Lågedammen	Damm	200	Uppskattning	bra	?	IH, MPe
Sjöbo, Möllers mosse	Damm i tätort	733	Boräkning	?	1235	HOd
Skurup, centrala	Damm i tätort	33	Boräkning	?	?	GT
Ystads soptipp	Damm	280	Boräkning	?	?	GT
Furhus	Mosse	500	900-1000 ad	?	500	GT
Länsmannamossen	Mosse	320-350	Boräkning	?	?	GT
Torsjön	Sjö	440	Boräkning	?	?	GT
Flaningen, Trelleborg	Ö i damm	275	Boräkning	130 flygga	150-250	ENö
Sillesjö	Dammar	60 par	Boräkning	cirka 35 flygga	?	ENö
Sote mosse	Dammar	9	Boräkning	3 flygga	?	BPt
Edenryd, NO	Strandäng?	647	Boräkning	hygglig	960*	GrFI
Kristiansskär, Bodarna	Strandäng?	750	Uppskattning	minst 1000	?	GrFI
Knislinge NV	Översvämning	10	Boräkning	några flygga	0	EL
Osby, Malsjön	Sjö	75	Uppskattning	?	?	AWa
Osbysjön	Vassvik i sjö	65	Uppskattning	troligen god	?	MiSv
Hässleholm, Magle	Våtmark	300	Boräkning	?	?	TJ
Ageröds mosse	Mosse	15	Boräkning	?	0	LLq
Perstorp, Jeans damm	Damm i tätort	160	300-318 adulta	bra	?	LJ
Perstorp, Store damm	Sjö	75	120-137 adulta	bra	?	LJ
Perstorps våtmark	Våtmark	60	110-130 adulta	misslyckat	?	LJ
Hjälmsjön	Grund i sjö	16	Boräkning	?	?	SNi
Store sjö, Ö-ljunga	Sjö	6	Boräkning	kläckta ungar	?	SNi
Totalt Skåne 6754-6786 par						
IFÖ-Bromölla	Ind.dammar	0	Kontroll	0		GrFI
Store mosse	Mosse	0	Kontroll	?		LLq
Rönneholms mosse	Mosse	0	Kontroll	0		BGP
Gräen	Kust-ö	0	Kontroll	0		PK

* avser sträckan Fårabäck-Edenryd